

26 oktober 2017, kl 10:14

Skribent

Kerstin Lundell

Ämnen:

Kärnavfall Slutförvar

Många experiment och projekt bedrivs i Äspötunneln. Foto: Curt-Robert Lindqvist

Myndigheten avfärdar riskerna inför domstolen

Strålsäkerhetsmyndigheten säger inför Mark- och miljödomstolen att de avslöjanden som gjorts av Sveriges Natur om det föreslagna slutförvaret av kärnavfall grundas på extremfall. Men det värsta fallet som avslöjats och som kan ge stråldoser på 41 gånger riskdosen är inte beskrivet som extremt i de dokument som Sveriges Natur fått tillgång till. Ett fall med 25 skadade kapslar beskrivs till och med som mest troligt.

SVERIGES NATUR GRANSKAR SLUTFÖRVARET

24 oktober avhandlas de avslöjanden som Sveriges Natur gjort inför en fullsatt konferenssal i Nacka. Där pågår den femte och avslutande veckan av förhandlingen om förslaget till slutförvar av kärnavfall i Mark- och miljödomstolen i Nacka. På förmiddagen kliver Strålsäkerhetsmyndighetens Ansi Gerhardsson fram och avvisar att de beräkningar och slutsatser som presenterats i tidningen skulle vara avgörande för bedömningen av förvarets strålsäkerhet. Hon säger precis som i en intervju med Sveriges Natur att det handlar om extremfall.

– Genom att just titta på extrema fall ökades förståelsen för vilken inverkan en viss parameter eller process skulle kunna ha, säger Ansi Gerhardsson i domstolen.

Några fall i dokumentet *Kopparprocesser – sammanfattning* från granskning som tidningen publicerat benämns faktiskt som extrema. Men det gäller inte för det värsta fallet som kan göra så att 1122 av de för säkerheten helt avgörande kapslarna skadas

”Det mest troliga”

Ett fall med skadade kopparkapslar benämns till och med som det ”mest troliga”. Det handlar om 25 stycken kapslar som skadas av spänningskorrosion inom loppet av 300 år. Gränsen för tillåten stråldos hålls dock i det fallet, om än mycket knappt.

Men att 25 kapslar skadas är fortfarande långt ifrån vad som utlovas i ansökan om slutförvar av kärnbränsle som presenterats från Svensk Kärnbränslehantering, där noll kapslar beräknas bli skadade under de första tusen åren, förutom i fall av jordskalv.

Att alla fall som studerats av gruppen skulle vara extrema påstår heller inte Ansi Gerhardsson rakt ut inför domstolen.

Fall Spänningskorrosion – mest troliga					
År	300	6 000	50 000	100 000	Riskkriteriet
Antal skadade kapslar	25	3			
Dos [μ Sv/år]	12,78	0,23			<14

De mest troliga scenariorna av spänningskorrosion enligt de dokument Sveriges Natur tagit del av.

förståelse för vilken inverkan en viss process kan ha på slutförvaret anlades vissa hypotetiska fall där både realistiska och hypotetiska värden på parametrar studerades.

Hon förklarar inte hur de värsta fallen ska betraktas, de som ger stråldoser till omgivningen skyhögt ovanför tillåten dos. Om de verkligen är extrema fall som kan avfärdas eller är mer troliga får domstolen inte veta.

Ansi Gerhardssons invändning mot att Sveriges Naturs skrivit om dokument från myndigheten, handlar om att utomstående inte kan förstå vad som står där.

– Tagna ur sitt sammanhang är sannolikheten stor att minnesanteckningarna misstolkas och missförstås av den som inte har deltagit i den granskning som genomförs och som inte har relevant kunskap och kompetens. Och det har också skett.

Experter har invänt

Björn Dverstorp, vars invändningar mot ansökan Sveriges Natur skrev om 23 oktober kan inte avfärdas på det sättet. Han är medlem i en senior grupp som haft som roll att ställa kritiska frågor inför inlämnandet av yttrandet till domstolen. Han har också tidigare varit med i granskningsgruppen. Ytterligare en före detta medlem i gruppen, Jan Linder, har anmält invändningar mot att godkänna ansökan som den är, utan att ställa ytterligare krav. Han var gruppens expert på koppar.

Sveriges Natur har under veckan sökt Ansi Gerhardsson för ytterligare kommentarer. På fredag eftermiddag den 27 oktober får vi följande svar från per mejl:

”Hej Kerstin

Jag väljer att ge ett sammanfattande svar på dina frågor.

Under slutförvarsgranskningen har myndigheten haft en lång och bred beredningsprocess. Det har skett en omfattande vetenskaplig granskning av alla processer och förutsättningar av betydelse för den långsiktiga säkerheten. Myndighetens egen analys har kompletterats med ett 40-tal av världens mest meriterade experter, valda för att vara oberoende från SKB. I granskningen fanns även en remissprocess där en rad experter från myndigheten utan direkt inblandning i granskningsarbetet, bland annat Björn Dverstorp, lämnade synpunkter på yttrandet. I vissa frågor gjorde experter olika bedömningar, bland annat om vissa osäkerheter och deras betydelse. På expertmöten, där alla myndighetens experter har fått komma till tals, har osäkerheter värderats. Osäkerheternas betydelse för bedömningen av kravuppfyllelse har också illustrerats med olika beräkningar och känslighetsanalyser. Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande till mark- och miljödomstolen är en sammanvägning av allt underlag vi har. Att experter lämnat olika bedömningar i vissa skeden av processen är inte att betrakta som att enskilda medarbetare inte ställer sig bakom myndighetens yttrande. Yttrandet har beslutats av myndighetens generaldirektör Mats Persson.

Hälsar Ansi”

Sveriges Natur granskar slutförvaret

LÄS MER: Strålsäkerhetsmyndigheten mörkade brister i slutförvaret

LÄS MER: Outredda risker kring utsläpp av kärnavfall

LÄS MER: Sista striden om kärnavfallet har inletts

LÄS MER: Bristande kontroll av kärnkraftverk

LÄS MER: Analys: Svårt att säga nej till kärnkraftsbranschen

LÄS MER: Stråldoserna ska skydda kommande generationer

LÄS MER: Strålsäkerhetsmyndigheten: "Uppgifterna är irrelevanta"

LÄS MER: Efter avslöjandet – Domstolen kräver svar om risker med slutförvaret

LÄS MER: Regeringen vill granska kärnsäkerheten

LÄS MER: Dokument avslöjar – så allvarliga är riskerna

Mest läst just nu

- 1 Kör inte fast i valet av bildäck
- 2 Klimatforskaren som slutade flyga
- 3 Satsa på rätt elcykel
- 4 Klimatförändringarna får kalvfjället att växa igen
- 5 Holmen säljer skogar som skulle skyddas